

„Nicio instituție nu poate supraviețui dacă are nevoie de genii și superoameni pentru a o manageria. Trebuie să fie organizată în așa fel încât să fie capabilă să funcționeze sub un leadership compus din oameni normali, de statut mediu.”

Peter Drucker

INTRODUCERE

Cursul „Managementul organizației școlare și al clasei de elevi” este gândit a fi organizat din două părți:

I. Managementul organizației școlare (Modulul I);

II. Managementul clasei de elevi (Modulul II);

Perspectivile de abordare a cursului implică, în ordine, pentru cele două module:

- Prezentarea organizației școlare ca *entitate educațională* fundamentală a sistemului educațional;

- Structura, construcția și abordările actuale privind *organizația școlară*;

- Prezentarea organizației școlare ca „*sistem de sisteme*” dar și a *proceselor* care se derulează în interiorul ei;

- Elementele specifice de *management* și de *management al calității* la nivelul organizației școlare;

- Elemente de *cultură organizațională* în contextul provocărilor actuale: *realități educaționale naționale* în interferență cu *cerințele comunitare* și *provocările actuale ale lumii contemporane* în domeniul educației;

- *Clasa de elevi* și procesele specifice ale acesteia;

- *Interacțiunile* dintre profesor și clasa de elevi din două perspective: *două forțe față în față* sau *două forțe complementare*?

- Principalele aspecte legate de calitățile de *manager/lider* ale profesorului în interacțiunea cu elevii și situațiile limită provocate (*conflicte, evaluări, momente critice*);

- *Procese specifice* în interacțiunea profesor – clasa de elevi;

- *Managementul calității* proceselor de interacțiune dintre profesor și clasa de elevi;

- Abordarea „*procesul următor este clientul*”;

- *Produsul educațional*. Concepte, definiții, abordări;

- *Managementul proceselor* care conduc la obținerea unor produse educaționale de calitate.

Chiar dacă cele două module sunt abordate separat, conexiunile dintre ele sunt sistemice, rezultând o imagine de ansamblu a entității educaționale numită „organizație școlară” și a produselor educaționale realizate de aceasta.

Prin urmare, cursul „*Managementul organizației școlare și al clasei de elevi*” prezintă o viziune de ansamblu a organizației școlare dar și a dinamicii clasei de elevi într-un *context informațional super accelerat*.

Modulul I:
MANAGEMENTUL ORGANIZAȚIEI ȘCOLARE

- Management, managementul calității, organizația școlară – concepte
- Școala - entitate educațională fundamentală a sistemului educațional
- Cultura școlii. Repere conceptuale. Valoare adăugată în cultura școlii
- Sistemul de management al calității în organizația școlară. De ce? Pentru ce? Concepte

I.1. Management, managementul calității, organizația școlară – concepte

Management – concepte, definiții

Orice curs de acest gen începe, de regulă, cu o serie mai lungă sau mai scurtă de definiții și de prezentare a conceptelor consacrate managementului. Într-o măsură considerabilă, nu vom face nici noi excepție de la regulă deoarece stabilirea *a priori* a unui set de concepte, constituie o bază solidă pentru construcția noilor teorii referitoare la tema respectivă.

Pentru demersul nostru avem la dispoziție *o vastă literatură* privind teoria generală a managementului din care unele concluzii se desprind cu multă claritate:

- Managementul este o teorie/filozofie specifică timpurilor moderne deși a fost practică din „cele mai vechi timpuri”;

- Fayol, Ford, Weber, Drucker și alții sunt *vectorii* cei mai importanți ai teoriei managementului;

- Îmbinat cu *managementul calității*, managementul a avut o evoluție fulminantă, fiind aplicat cu succes în multe decenii, în mediile specifice de *business*;

- În ultimele două decenii se vorbește de un „management educațional” – o abordare greșită spunem noi, deoarece ar fi mai corectă o definiție de forma: „*managementul proceselor educaționale*” sau „*managementul în sistemul educațional* (managementul în educație)”.

Abordarea științifică a managementului a început relativ recent în istoria omenirii, cu aproximativ un secol în urmă, prin scrierile lui F. Taylor și ale lui H. Fayol. În cartea sa „Principiile managementului științific”¹, Taylor (considerat părintele *managementului științific*) a enunțat **patru principii** importante privind managementul (într-o organizație de tip ”industrial”):

”a. Schimbați „arătatul cu degetul mare către muncitori” cu metode bazate pe un studiu științific al sarcinilor;

b. Selectarea atentă a muncitorilor pe baza unor metode științifice și înlocuirea autoinstruirii muncitorilor cu o pregătire și o dezvoltare profesională elaborată (științific);

c. Furnizarea instrucțiunilor detaliate și de supraveghere a fiecărui muncitor în realizarea sarcinilor sale;

d. Împărțirea aproape egală a sarcinilor între manageri și muncitori, astfel încât managerii aplică principiile managementului științific pentru planificarea activităților și muncitorii îndeplinesc efectiv, sarcinile în corelație cu planificarea efectuată de manageri.”

În literatura de specialitate, Taylor este considerat cel care, la începutul secolului al XX-lea, a fundamentat teoretic INSPECȚIA (ca element inițial al *managementului calității* - concept ce va fi dezvoltat ulterior de J.M. Juran și alții)² și a descris rolul inspectorilor, ideile sale influențând considerabil,

¹ Taylor, F.W.- The principles of Scientific Management.(1911). New York, Harper &Brothers

² NA: În mediul industrial din România, sub influența limbii franceze „inspecția” și „inspectorii” s-au numit – și uneori se mai numesc - evident incorect, și „controlul calității”, „controlorii calității”! De fapt este vorba de un control al calității în sens pasiv, deci ineficient

inclusiv fenomenele de *standardizare* și de adoptare a unor practici îmbunătățite în domeniul respectiv.

H. Fayol a formulat prima teorie științifică privind „managementul”. Fayol a formulat 14 principii (elementare) privind managementul, considerând că (apud Cornescu și alții, 2003, p.10 -11)³ „*în orice afacere, fie ele tehnice, financiare, contabile sau legate de securitate, (trebuie) să fie conduse pe baza unor principii elementare ale managementului*”:
1.Diviziunea muncii; 2.Autoritate și responsabilitate; 3.Disciplină; 4.Unitate decizională; 5.Unitatea direcției; 6. Subordonarea intereselor individuale interesului general; 7.Plata (recompensa);8.Centralizarea;9.Ierarhie; 10. Ordine; 11.Echitate; 12. Stabilitate; 13. Inițiativă; 14. Esprit de corps (spirit de castă – coeziunea echipei sau spirit de echipă)”.
(Principii pe care le vom explica ulterior).

La peste 5000 de km de Fayol, prin realizarea primei „benzi de montaj din industria automobilului, *Henry Ford*⁴ demonstrează practic avantajele *diviziunii muncii și specializării*⁵...Există un curent cunoscut în management sub denumirea de „fordism” – „*o filozofie a creșterii productivității prin standardizarea producției, prin utilizarea liniilor de transport*”. Filozofia „fordismului” se bazează, mai ales pe eficiența lucrătorilor, pune accent pe *reducerea la minimum a costurilor în loc de maximizarea profitului*⁶.

³ Cornescu, V., Marinescu și alții. Management – de la teorie la practică. 2003. Editura Universității. București

⁴ Henry Ford (1863-1947), american, fondatorul *Ford Motor Company*. Sursa: <http://www.wall-street.ro/articol/Auto/1446/Viata-lui-Henry-Ford.html>

⁵ Marian, L. Managementul clasic(2010) Revista „Antreprenoriat Transilvan”, <http://antreprenoriat.upm.ro>

⁶ Fordism. <http://www.businessdictionary.com/definition/Fordism.html>

Termeni, concepte, definiții:

Management - „Managementul este o sumă de activități incluzând planificarea, luarea deciziilor, organizarea, conducerea (dirijarea) și controlul, toate orientate spre folosirea resurselor umane, financiare, materiale și informaționale ale organizației, într-o manieră efektivă și eficientă, pentru atingerea unui obiectiv”⁷.

Sau:

„Managementul este știința care are ca obiectiv studierea relațiilor de conducere din sistemele economico-sociale, descoperirea legităților și principiilor care guvernează aceste relații, conceperea de noi sisteme, metode, tehnici și modalități de management menite să asigure optimizarea stabilirii obiectivelor și funcționării acestor sisteme. Stabilind obiectivele și ansamblul acțiunilor prin care acestea se realizează, managementul asigură trecerea sistemului dintr-o stare inițială într-o stare viitoare dorită.”⁸

În orice organizație, managementul are o structură ierarhică, pe niveluri de „management”. De regulă, orice organizație are, din punct de vedere al managementului o construcție piramidală. În vârful piramidei se află *managementul de top sau de vârf (conducerea organizației)*. Urmează al doilea nivel: *managementul de mijloc* (managerii aflați între vârful piramidei și nivelul al treilea). Al treilea

⁷ Gâf-Deac, M. Management General (curs)(2014), Editura Fundația „România de Măine”

⁸ Sursa: <http://library.usmf.md/old/ebooks.php?key=b188>